

[Iver Paulsen.]

mer med deres evner og lyst. Erfaringen viser, at der netop fra disse kursus udgår mange elever, der repræsenterer en intelligensreserve, som samfundet ikke har råd til at undvære. Det ville være en forbrydelse på grund af stive skoleformer at udelukke elever, der har lidt af skoletræthed, fra senere at få en videregående uddannelse.

Med hensyn til ungdommens uddannelsesfond har jeg jo stillet et spørgsmål i sommer til den højtærede undervisningsminister, men det er der ingen grund til at komme nærmere ind på, eftersom en kommission nu sidder og arbejder med spørgsmålet om stipendier/lån, og når kommissionsarbejdet er forbi, vil den sag komme til drøftelse. Men jeg vil da gerne nævne, at de uafhængige, som vi sagde det allerede i 1960-61, ønsker en generel låneordning, hvor det er evner, lyst og vilje hos den unge, der er det afgørende kriterium for, om vedkommende kan opnå et studielån, som vi gerne ser rentefrit i studietiden, men som efter uddannelsen naturligvis skal forrentes og afdrages; og vi ønsker, at en sådan låneordning også skal omfatte andre end den studerende ungdom, at den også skal omfatte erhvervslivets unge, og man må kunne nå frem til en ordning, som ligestiller de unge uanset erhverv og uanset forældrenes økonomiske forhold. Det er urigtigt, at forældrenes økonomiske forhold skal rejse skel imellem ungdommen med hensyn til dens muligheder for at opnå lån til uddannelsen.

Jeg var noget skuffet over, at statsministeren ofrede så få ord på landbruget, for det er stadig væk et livsvigtigt erhverv her i samfundet, og landbrugets øjeblikkelige situation er så alvorlig, at regeringen må ofre den den allerstørste opmærksomhed. Her er ikke blot tale om et rent menneskeligt fænomen, men landbrugets udøvere er underbetalt; det er den lavest lønnede gruppe, vi har her i landet, og landbruget kan ikke betale de høje omkostninger, herunder de store lønninger, for de kan jo ikke vælte omkostningerne over på varepriserne.

To tredjedele af produktionen eksporteres, og når vi ikke kan konkurrere på grund af de høje lønninger og det høje omkostningsniveau, så må man se landbrugets unge flygte fra landbruget, ikke fordi de mangler lyst eller evner, men simpelt hen fordi de kan tjene meget mere i andre erhverv.

Det viser sig jo også, at i de sidste 20-30 år er antallet af beskæftigede ved landbrugserhvervet blevet halveret; det har naturligvis medført en stærkt forøget arbejdsbyrde for den del, der er tilbage, og det er rigtigt, som det også er blevet sagt her fra talerstolen af hr. Carl Petersen, at landbruget ikke har fået sin rimelige andel af den almindelige velstandsstigning. Når hertil kommer, at det arbejder billigere end andre her i samfundet, så må det af rent menneskelige grunde være ganske naturligt, at regeringen ofrer den side af sagen den største opmærksomhed. Hvor alvorligt det står til, viser jo bl. a. også den omstændighed, at landbrugets gæld i de sidste 10 år er steget fra 5,9 milliarder kr. til 12,6 milliarder kr., så der er økonomiske vanskeligheder i mange landbohjem, og flugten fra landbruget vil få følger. Kun ca. 2.000 unge imellem 21 og 25 år er uddannet til at overtage brugene, og det vil betyde, at der kun er 50.000-60.000 til at overtage de ca. 170.000 brug. Det vil altså sige, at enten skal vi i gang med meget store sammenlægninger, eller også får vi ødegårdsproblemet lige ind på livet.

Rent samfundsmæssigt kan man da stille det spørgsmål: har samfundet råd til at undvære den nettovaluta, som landbruget hjembringer? Det har samfundet ikke. Tørre tal viser simpelt hen, at hverken industriproduktionen, og dermed beskæftigelsen, eller befolkningens levestandard kan opretholdes uden den valuta, som landbruget hjembringer, og det var 5,2 milliarder kr. sidste år. Derfor må den danske befolkning, og derfor må regeringen tage landbrugets vanskelige forhold op til meget alvorlig overvejelse, også på længere sigt. Det påstås fra sagkyndig side — og